

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Postadres

Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres

Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon

Bente Steenvoort
b.steenvoort@nijmegen.nl

Ons kenmerk

E24.004327

Bijlage

Bijgevoegd: Ja

Datum 21 januari 2025
Onderwerp Voortgang Jong Gezond en in Beweging

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren wij u over de voortgang van Jong Gezond en in Beweging: de uitvoer in 2024 en de plannen voor 2025 en verder.

Aanleiding

Afgelopen januari stelde het college de [Nijmeegse Aanpak Gezonde Jeugd en Jongeren \(NAGJJ\)](#) vast. Deze aanpak heeft een nieuwe, passendere naam gekregen: [Jong Gezond en in Beweging](#). Doel van deze meerjarige aanpak is om onder regie van de GGD samen met inwoners en partners te werken aan een gezonde jeugd met als ambitie:

We bouwen aan een Nijmeegse samenleving waarin alle kinderen en jongeren in goede gezondheid opgroeien. Gezond leven is heel gewoon en dit wordt gedragen vanuit de Nijmeegse samenleving als geheel.

Dit is belangrijk, want over het geheel genomen is de verwachting voor de leefgewoonten van jongeren ongunstig. Het grootste probleem daarbij zullen overgewicht en bewegingsarmoede zijn¹. 15% van de Nijmeegse 5 tot 11 jarigen heeft overgewicht en dit blijft onverminderd hoog².

In verschillende debatten en via verschillende moties (aangenomen op 8 maart 2023 en 24 april 2024) gaf u richting aan de aanpak en de uitvoer daarvan. Middels deze brief informeren wij u over de voortgang van de uitvoer tot nu toe. In de bijlage leest u meer over de plannen voor de komende jaren.

Context

Met de aanpak Jong Gezond en in Beweging versterken en versnellen we de collectieve gezondheidsbevordering voor jeugd en jongeren in Nijmegen, zoals vastgesteld in de Gezondheidsagenda 2021-2024, het Lokale Preventieakkoord Wij zijn Groen, Gezond en in Beweging, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), het Integraal Zorg Akkoord (IZA),

¹ [Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2024](#)

² [Kindermonitor GGD Gelderland-Zuid](#)

“Een Nimweegs hert veur sport en bewegen”, het Nijmeegs Sportakkoord 2.0 en het Uitvoeringskader BOSS 2024 en verder.

Collectieve gezondheidsbevordering richt zich op het verbeteren van de gezondheid en het welzijn van groepen mensen. Het gaat om het stimuleren van gedrag dat de gezondheid van mensen bevordert en ziekte voorkomt. Gezond gedrag is niet alleen het gevolg van individuele keuzes, ook de omgeving waarin iemand opgroeit, leeft en woont heeft invloed. Verschillen tussen inwoners in Nijmegen zijn groot. Mensen met een lage sociaal economische positie (SEP) leven gemiddeld 5 jaar korter en krijgen ruim 14 jaar eerder te maken met een slechtere gezondheid dan mensen met een hogere SEP (RIVM).

Met de aanpak Jong Gezond en in Beweging richten we ons op kinderen en jongeren die in een kwetsbare situatie opgroeien. We hebben aandacht voor de achterliggende oorzaken van gezondheidsachterstanden. We werken samen met de GGD, het Sportbedrijf, Bindkracht 10, scholen en partners in de wijken zoals zorgaanbieders, sociale teams, kinderopvang, JGZ en (sport)verenigingen. De aanpak wordt continu gemonitord en bijgestuurd op basis van informatie en signalen van professionals en inwoners.

Financiën

Als we de toename van overgewicht echt willen tegengaan, is een stevige lange termijn inzet nodig vanuit verschillende domeinen met structurele financiering. In 2025 kunnen de activiteiten volgens plan worden uitgevoerd. We kozen er bewust voor om te investeren in activiteiten die aanvullend zijn op bestaande inzet, met als doel ze daar een structureel onderdeel van te maken. Vanaf 2026 is er een afname van 29% van het totale budget van het product Gezondheid. Deze daling komt doordat GALA-middelen vanuit het Rijk grotendeels niet worden gecontinueerd, tijdelijke extra middelen vanuit de gemeente niet worden gecontinueerd (claims voorjaarsnota 2023) en er met het vaststellen van de stadsbegroting 2025 - 2028 besloten is om op de infrastructuur sociale basis te bezuinigen. Terwijl gezondheidsbevordering juist vraagt om een structurele investering. Het wegvallen van bijna een derde van het gezondheidsbudget heeft grote gevolgen voor het tempo en de omvang waarin er in de toekomst gewerkt wordt aan de doelen. Er zullen keuzes gemaakt moeten worden. De ambities van Jong Gezond en in Beweging zullen later of niet worden bereikt.

Voortgang

De ambitie 2040 is uitgewerkt in vier subdoelen. Via de motie ‘Met een concreet doel’ riep u op om de doelstellingen verder te concretiseren. In de bijlage vindt u een doelenboom met een uitwerking van de doelstellingen op kortere termijn (2025, 2026 - 2030) en op langere termijn (2030 - 2040). Hieronder beschrijven we per doelstelling de voortgang tot nu toe.

Het is goed om te beseffen dat deze activiteiten aanvullend zijn op bestaande inzet, met als doel om ze daar een structureel onderdeel van te maken. Zo worden scholen (PO, SO, VO, VSO en MBO) al vanuit de aanpak Gezonde School gestimuleerd en gefaciliteerd om aan de slag te gaan met de gezondheidsthema's, waaronder voeding, bewegen en sport en mediawijsheid. Ook via andere organisaties wordt al ingezet op het stimuleren van

gezondere voeding, water drinken, sporten en bewegen. De kracht van Jong Gezond en in Beweging zit in het samenbrengen van alle initiatieven om tot een goed op elkaar aansluitende aanpak te komen. Dat kan alleen via samenwerking met organisaties zoals GGD Gelderland-Zuid, Bindkracht 10, Sportbedrijf, Jong Leren Eten Gelderland, kinderopvang, scholen en Vincentius Vereniging. Via Wij zijn Gezond en in Beweging en de Sport Community Nijmegen worden continu inspirerende verhalen gedeeld uit de stad.

Proactieve stimulering en ondersteuning van gezond leven

Gezond opgroeien en het naleven van een gezonde leefstijl is voor alle kinderen en jongeren mogelijk en vanzelfsprekend. In 2024 zijn daar op verschillende vlakken stappen in gezet, hieronder een impressie:

- **Speedy bites:** eenvoudige, gezonde hapjes die op een speelse manier in een paar minuten door kinderen zelf klaargemaakt en gegeten worden. Hiermee bieden we een laagdrempelige vorm van voedingseducatie voor kinderen geschikt voor (sport)evenementen. Deze vorm is twee keer met succes uitgevoerd tijdens de Nimma Sportzomer. In december werden medewerkers van Bindkracht 10 en vrijwilligers getraind, zijn 20 boxen uitgereikt en is gezamenlijk een activiteitenkalender opgesteld. Tijdens een bijeenkomst van de Sport Community Nijmegen is dit aanbod gepromoot.
- **Water drinken:** het drinken van water, met verse groente en fruit op smaak gebracht, wordt gestimuleerd bij evenementen georganiseerd door onder andere het Sportbedrijf en Bindkracht 10.
- **Gezonde Smikkelweken:** voedingseducatie op de BSO door groenten en fruit te ontdekken, samen te bereiden en te proeven. In Nijmegen deden 15 locaties mee. Het programma is positief geëvalueerd door de BSO's.
- **ENERGIE:** voedingseducatie voor kinderen tussen de 6 en 14 jaar, spelenderwijs vanuit bewegend leren. Deze educatieve spellen worden uitgevoerd tijdens (na)schools beweegaanbod en tijdens de pauzesport. In november zijn sportdocenten getraind en is een set ENERGIE toegevoegd aan Skillsbox voor scholen. Er is mogelijkheid voor scholen om pakketten aan te vragen. Ook volgt er implementatie via de 'Beweeg Je Fit' interventie. Via de Sport Community Nijmegen wordt dit aanbod actief onder de aandacht gebracht.
- **Foodchallenge:** educatief aanbod voor VSO, PRO en VMBO bestaande uit lessen op school, gastlessen van studenten en een excursie naar een boerderij. Er zijn met ondersteuning vanuit Jong Leren Eten samenwerkingsafspraken gemaakt met ROC Nijmegen Horeca en Sport en Bewegen, waardoor het programma nu ook in Nijmegen kan plaatsvinden.

Inzet op het verminderen van gezondheidsachterstand en meer gelijke gezondheidskansen

Het aantal kinderen en jongeren met aantoonbare gezondheidsachterstanden (of sterk verhoogd risico hierop) wordt verminderd. In 2024 zijn daar op verschillende vlakken stappen in gezet, hieronder een impressie:

- **Ketenaanpak overgewicht jeugd:** uitproberen van de aanpak Kind naar Gezonder Gewicht in Nijmegen West, waarin 50 kinderen met overgewicht en hun gezin ondersteund worden door een centrale zorgverlener (JGZ-verpleegkundige) om

meer regie te krijgen over hun eigen gezondheid. Vaak staan onderliggende problemen een gezondere leefstijl in de weg. Denk aan psychische en psychosociale factoren of problemen in het gezin als gevolg van schulden of werkloosheid. Voor een duurzame verandering is daarom meer nodig dan alleen ondersteuning gericht op voeding, beweging en slaap.

- Ketenaanpak overgewicht jeugd: Er is een regionaal netwerk gevormd voor samenwerking binnen de ketenaanpak overgewicht en samenwerkingskansen zijn verkend met (zorg)organisaties in de stad en regio. Er is gewerkt aan een advies ten aanzien van Beweeg je Fit en/of een individuele Gecombineerde Leefstijl Interventie (GLI) in de ketenaanpak overgewicht.
- Deelname aan Social Return on Investment-verkenning Kind naar Gezonder Gewicht, zie [brief aan de raad Social Return on Investment \(SROI\)-verkenning](#).
- Scholen kunnen voor de ondersteuning van Gezonde School activiteiten een aanvraag indienen voor aanvullende financiering. Van een aantal PO, VO en MBO-scholen werd deze aanvraag niet gehonoreerd. Daarom is besloten deze scholen, waar veel draagvlak is voor het werken aan gezondheid op school, vanuit het Nationaal Programma Onderwijs toch van de aangevraagde €2.000,- te voorzien.
- Ontbijtwinkel: een initiatief van Vincentius is erop gericht dat elk kind toegang heeft tot een goed ontbijt en een gevulde broodtrommel. In de ontbijtwinkel mogen gezinnen 15 producten uitkiezen die belangrijk voor hen zijn.
- Inventarisatie voeding, bewegen en ontspanning: onder directeurs van PO, SO en SBO via de GGD naar hun beleid tav voeding, bewegen en ontspanning op school en hun behoeften aan ondersteuning daarbij, specifiek voor gezinnen waar dat niet vanzelfsprekend is. Met als doel om de inzet van Jong Gezond en in Beweging en de gezondheidsmakelaars School en Jeugd hierop aan te passen.

Realiseren van een stimulerende gezonde leefomgeving

Kinderen en jongeren groeien op in een fysieke leefomgeving die gezond opgroeien optimaal mogelijk maakt en waar ongezonde verleidingen worden teruggedrongen. In 2024 zijn daar op verschillende vlakken stappen in gezet, hieronder een impressie:

- Bewegen, Ontmoeten, Sporten en Spelen (BOSS): realisatie van de wijkaanpak BOSS in Bottendaal, Landbouwbuurt en Oud Lent. Het nieuwe park Waaijersstein in Nijmegen Noord is opgeleverd; een plek waar buurtbewoners elkaar kunnen ontmoeten, bewegen, sporten en spelen. Daarnaast is er een nieuw calisthenics park gerealiseerd.
- Wijkcentra: in de wijkcentra staan watertaps waar bezoekers gratis water uit kunnen halen. De aanbesteding voor de nieuwe groothandel is afgerond en ingevoerd. Hierbij zijn een aantal nieuwe 'bewustere keus' producten toegevoegd, zoals appels, ongezouten noten, een yoghurtje of een mueslireep. Omdat de wijkcentra sterk verschillen in bezoekersaantallen, zit er ook verschil in wat er is toegevoegd. Zo wordt vanwege derving in de wijkcentra waar relatief weinig bezoekers komen geen yoghurt aangeboden. Een aantal ongezondere opties gaan uit het assortiment. Per wijkcentrum wordt gezorgd dat er een goede balans in het aanbod is, dat aansluit bij de wensen van bezoekers. We monitoren de

verkoop van deze producten zorgvuldig en passen we het aanbod aan op basis van de wensen van bezoekers en verkoopaantallen.

- Sport- en beweegaanbieders: de gemeente is geen eigenaar van de sportkantines en heeft daarom geen directe invloed op het assortiment. Wel hebben we verschillende acties ondernomen om sport- en beweegaanbieders te stimuleren toe te werken naar gezonde(re) sportkantines. Sport- en beweegaanbieders die willen werken aan een gezondere sportkantine of rookvrije sportvereniging kunnen daarvoor subsidie aanvragen en gratis advies krijgen, zie nijmegen.nl/sportsubsidies. In het voorjaar is op sportcommunitynijmegen.nl een vragenlijst uitgezet om te peilen wat de behoefte van sport- en beweegaanbieders is op het gebied van gezonde(re) voeding in sportkantines. In de vragenlijst konden aanbieders zich ook aanmelden voor gratis advies van de JOGG-Teamfitcoach. Tot nu toe heeft één aanbieder gebruik gemaakt van dit aanbod. Dit aanbod en ook andere mogelijkheden vanuit de gemeente en het Sportakkoord worden via verschillende communicatiekanalen continu onder de aandacht gebracht.
- Evenementen: bij sportevenementen die we als gemeente zelf organiseren bieden we gratis water en fruit aan. Bij evenementen voor kinderen waar ook ouders en opvoeders aanwezig zijn worden Speedy Bites aangeboden. Organisatoren worden gewezen op de pagina [tips voor nog betere evenementen](#). Ook op nijmegen.nl/sportsubsidies wordt verwezen naar deze pagina.
- Reclame in de openbare ruimte: via de City Deal Gezonde en duurzame voedselomgeving is advies ingewonnen over de uitvoering van de motie over het weren van vlees- en vliegrecclames in de openbare ruimte. Dit is als voorwaarde meegenomen in de aanbesteding.
- Studenten Voeding en Diëtik en Pedagogiek (HAN) doen onderzoek naar de voedselomgeving van kinderen in de bovenbouw van de basisschool en hoe deze te beïnvloeden is.

Versterken infrastructuur volgens een lerende netwerksamenwerking

Gemeente, organisaties en inwoners werken in gezamenlijkheid aan en strijden voor een gezonde Nijmeegse samenleving. In 2024 zijn daar op verschillende vlakken stappen in gezet, hieronder een impressie:

- Met de kerngroep Jong Gezond en in Beweging, met vertegenwoordigers van GGD Gelderland-Zuid, Bindkracht 10, Sportbedrijf en de gemeente wordt structureel samengewerkt. Indien nodig worden de stuurgroep van Kind naar Gezonder Gewicht of Wij zijn Groen, Gezond en in Beweging benut.
- De inzet van Wij zijn Groen, Gezond en in Beweging op communicatie en relatiemanagement wordt benut om de doelen van Jong Gezond en in Beweging te behalen. Er is een [praatplaat](#) gemaakt en er wordt regelmatig gecommuniceerd over mooie initiatieven uit de stad.
- Ontwikkelingen van de gezondheid van Nijmeegse jeugd en jongeren wordt structureel gemonitord door GGD Gelderland-Zuid, zie [onderzoek en cijfers](#), en gebruikt om de aanpak te versterken. De impact van Wij zijn Groen, Gezond en in

Beweging wordt onderzocht door een promovenda van de academische werkplaats AMPHI.

- Preventie Jeugd overleg: er is een intern overleg opgericht met vertegenwoordiging vanuit Gezondheid, Jeugd, Armoede, Onderwijs en Sport met als doel om meer samen te werken aan een gezonde jeugd.
- Er is een nauwe verbinding met andere programma's en ontwikkelingen zoals het beleidskader Financiële bestaanszekerheid (in ontwikkeling), De [Sport- en beweegnota](#), de Kadernota [Samen werken samen sterk](#) en de opgave 'Sturen op een sterke sociale basis'. Met het speerpunt gezonde leefomgeving sluiten we aan bij de Nijmeegse Omgevingsvisie 2050 (in ontwikkeling).
- Er wordt gebruik gemaakt van recente landelijke, regionale en lokale kennis, subsidies en netwerken om de effectiviteit en impact van de aanpak te vergroten. Denk aan het RIVM, Voedingscentrum, Kenniscentrum Sport en Bewegen, Pharos, Gezonde School, Jong Leren Eten, Gelderse Sportfederatie, NOC*NSF, JOGG en City Deal Gezonde en Duurzame voedselomgeving.

Vervolg

Dankzij de GALA-middelen hebben we de extra inzet op Jong Gezond en in Beweging kunnen financieren. We kozen er bewust voor om te investeren in activiteiten die aanvullend zijn op bestaande inzet, met als doel ze daar een structureel onderdeel van te maken. In 2025 gaan we daarmee door. Voor 2026 en verder zijn plannen gemaakt, maar de uitvoer daarvan is erg onzeker. We informeren u eind 2025 over de voortgang.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift
gemeentesecretaris

H.M.F. Bruls
burgemeester

Bijlage:

- Doelenboom Jong, Gezond en in Beweging